

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 2012 r.

w sprawie skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych

Na podstawie art. 41e ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy tryb i organizację przyjmowania oraz rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych.

§ 2. Skargi i wnioski przyjmują pracownicy biura podawczego lub innej komórki organizacyjnej wskazanej przez prezesa sądu.

§ 3. 1. Skargi i wnioski mogą być wnoszone na piśmie, w tym również za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także w formie ustnej do protokołu.

2. W protokole, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się datę wniesienia skargi lub wniosku, imię, nazwisko (nazwę) i adres skarżącego lub wnioskodawcy, zwięzłą treść skargi lub wniosku oraz, w razie potrzeby, sygnaturę akt sprawy, której dotyczy skarga lub wniosek.

3. Protokół jest podpisywany przez skarżącego lub wnioskodawcę oraz pracownika przyjmującego skargę lub wniosek.

§ 4. Na żądanie skarżącego lub wnioskodawcy pracownik przyjmujący skargę lub wniosek potwierdza ich przyjęcie.

§ 5. Jeżeli na podstawie treści skargi lub wniosku nie można należycie ustalić ich przedmiotu, a w szczególności sprawy, której dotyczą, wzywa się skarżącego lub wnioskodawcę do uzupełnienia skargi lub wniosku w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie powinno zawierać pouczenie, że nieuzupełnienie braków w terminie spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpatrzenia.

§ 6. Jeżeli rozpatrzenie skargi lub wniosku wymaga uprzedniego zbadania i wyjaśnienia podniesionych okoliczności, organ właściwy do rozpatrzenia skargi lub wniosku zbiera

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1364 oraz z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192.

niezbędne dowody, informacje lub wyjaśnienia. W tym celu może w szczególności zwrócić się do innych sądów o ich przekazanie.

§ 7. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 41a § 3 i 41d ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, organ zawiadamia skarżącego lub wnioskodawcę o przekazaniu skargi lub wniosku.

2. Jeżeli skarga lub wniosek podlega rozpatrzeniu przez różne organy, organ, do którego je wniesiono, rozpatruje je w zakresie należącym do jego właściwości, a w pozostałej części przekazuje niezwłocznie właściwemu organowi, przesyłając kopię skargi lub wniosku. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Jeżeli skarga lub wniosek wynika z treści przesłanej przez redakcję opublikowanej wiadomości, o wyniku rozpatrzenia skargi lub wniosku zawiadamia się redakcję.

§ 9. W zakresie nieuregulowanym do przyjmowania oraz rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁾).

§ 10. 1. Koordynowanie rozpatrywania skarg i wniosków przez sądu może powierzyć jednostce organizacyjnej sądu lub pracownikowi sądu.

2. Jednostka organizacyjna lub pracownik, o których mowa w ust. 1, prowadzą wykaz skarg i wniosków; w wykazie zamieszcza się w szczególności informacje o dacie wpływu skargi lub wniosku oraz dacie zawiadomienia skarżącego lub wnioskodawcę o wyniku ich rozpatrzenia. Wykaz może być prowadzony w postaci elektronicznej.

§ 11. Informację o trybie przyjmowania skarg i wniosków dotyczących działalności sądu, organie właściwym do ich rozpatrzenia, adresie sądu, a także adresie poczty elektronicznej, umieszcza się na tablicy ogłoszeń w budynku sądu oraz na jego stronie internetowej.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524, z 2008 r. Nr 229, poz. 1539, z 2009 r. Nr 195, poz. 1501 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 167, poz. 1131, Nr 182, poz. 1228 i Nr 254, poz. 1700 oraz z 2011 r. Nr 6, poz. 18, Nr 34, poz. 173, Nr 106, poz. 622 i Nr 186, poz. 1100.

UZASADNIENIE

Ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192) zostały wprowadzone do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.), zwanej dalej „u.s.p.”, nowe rozwiązania dotyczące trybu i sposobu rozpatrywania skarg i wniosków. Jednocześnie ustawodawca zobowiązał Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności sądów, mając na względzie konieczność zapewnienia realizacji prawa do składania skarg i wniosków oraz rzetelności i wszechstronności ich rozpatrywania.

Cytowana wyżej ustawa nie wprowadza kompleksowej regulacji postępowania wywołanego wniesieniem skargi lub wniosku. W zakresie nieunormowanym w tych przepisach postępowanie to będzie podlegało regułom zawartym w Kodeksie postępowania administracyjnego (np. dotyczącym wyłączenia organu od rozpatrzenia skargi lub zawiadomienia o wyniku jej rozpatrzenia).

Skargi i wnioski będą przyjmowane przez pracowników biura podawczego lub innej komórki organizacyjnej wskazanej przez prezesa sądu. Skargi i wnioski mogą być wnoszone na piśmie, w tym również za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także w formie ustnej do protokołu. W protokole tym zamieszcza się datę wniesienia skargi lub wniosku, imię, nazwisko (nazwę) i adres zgłaszającego, zwięzłą treść skargi lub wniosku oraz, w razie potrzeby, sygnaturę akt sprawy, której dotyczy skarga lub wniosek. Wskazanie sygnatury akt sprawy jest konieczne tylko w razie potrzeby, gdyż wniosek lub skarga mogą odnosić się do takiej działalności sądu, która nie jest bezpośrednio związana z rozpoznawaniem konkretnej sprawy. Protokół jest podpisywany przez skarżącego lub wnioskodawcę oraz pracownika przyjmującego skargę lub wniosek. Na żądanie skarżącego lub wnioskodawcy pracownik przyjmujący skargę lub wniosek potwierdza ich przyjęcie (projektowany § 4).

Jeżeli na podstawie treści skargi lub wniosku nie można należycie ustalić ich przedmiotu, a w szczególności sprawy, której one dotyczą, wzywa się skarżącego lub wnioskodawcę do uzupełnienia skargi lub wniosku w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie powinno zawierać pouczenie, że nieuzupełnienie braków w terminie spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpoznania.

Rozpatrzenie skargi lub wniosku może wymagać uprzedniego zbadania i wyjaśnienia sprawy. Organ właściwy do rozpatrzenia skargi lub wniosku zbiera wówczas niezbędne dowody, informacje lub wyjaśnienia. W tym celu może zwrócić się w szczególności do innych sądów o ich przekazanie.

W § 8 unormowano obowiązek zawiadomienia właściwej redakcji o wyniku rozpatrzenia sprawy, jeżeli skarga lub wniosek wynika z treści przesłanej przez redakcję opublikowanej wiadomości.

Koordynowanie rozpatrywania skarg i wniosków lub ich badanie prezes sądu – w zależności od potrzeb – może powierzyć jednostce organizacyjnej tego sądu lub wyznaczonemu pracownikowi. Przez koordynowanie rozpatrywania skarg należy rozumieć działania o charakterze administracyjnym zmierzające przede wszystkim do zharmonizowania czynności w czasie. Skargi i wnioski będą odnotowywane w odrębnym wykazie.

Z kolei zgodnie z projektowanym § 11, informację o trybie przyjmowania skarg i wniosków dotyczących działalności sądu, organie właściwym do ich rozpatrzenia, nazwie sądu

oraz jego siedzibie i adresie, w tym poczty elektronicznej, należy umieścić na tablicy ogłoszeń w budynku sądu oraz na jego stronie internetowej.

Przepisy rozporządzenia są technologicznie neutralne.

Zgodnie z przepisem § 3 ust. 1 projektowanego rozporządzenia skargi i wnioski (dotyczące działalności sądów) mogą być wnoszone na piśmie, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także w formie ustnej do protokołu. Skarga lub wniosek, skierowane za pomocą poczty elektronicznej, mogą być opatrzone podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.). Składający skargę lub wniosek może również posłużyć się profilem zaufanym ePUAP, o którym mowa w art. 20a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.). Spełnienie tych wymogów nie będzie jednak konieczne dla skutecznego złożenia skargi lub wniosku.

Na gruncie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz. U. Nr 5, poz. 46) przyjmuje się, że skargi lub wnioski mogą być wnoszone za pomocą poczty elektronicznej bez konieczności posłużenia się podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym ePUAP, czy też spełnienia innych szczególnych wymagań co do sposobu ich podpisania.

Proponuje się, aby zasada ograniczonego formalizmu znalazła zastosowanie również w odniesieniu do skarg i wniosków dotyczących działalności sądów. Z tego względu, przepis § 3 ust. 1 projektowanego rozporządzenia pozwala na złożenie skargi lub wniosku za pomocą poczty elektronicznej (np. w postaci e-maila) i nie wprowadza obowiązku opatrzenia takiego pisma podpisem elektronicznym.

Termin wejścia w życie rozporządzenia określono na dzień ogłoszenia. Istnieje bowiem konieczność jak najszybszego wejścia w życie przepisów określających tryb i organizację przyjmowania oraz rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych, by obywatele mogli w pełni korzystać z przysługującego im na mocy ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych prawa. Podkreślić przy tym trzeba, iż projekt nakłada obowiązki wyłącznie na prezesów i innych pracowników sądów, a więc przyjęte rozwiązanie nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego.

Materia objęta projektowanym rozporządzeniem nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie wymaga notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Zainteresowanie pracami nad projektem zgłosiło Forum Pokrzywdzonych przez Państwo prowadzące zawodową działalność lobbingsową (wpis do rejestru pod numerem 201), proponując doprecyzowanie w projekcie rozporządzenia przepisu art. 41a § 4 u.s.p. przez wskazanie jakie treści uznaje się za

znieważające i obelżywe lub określenie ich katalogu, a także zobowiązanie sądu do poinformowania strony w terminie do 30 dni od złożenia skargi, że zostanie ona pozostawiona bez rozpoznania. Propozycji tych nie uwzględniono w treści projektu.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 41a § 4 u.s.p. skargi lub wnioski zawierające treści znieważające lub słowa powszechnie uznawane za obelżywe pozostawia się bez rozpatrzenia. Już zatem sam przepis ustawy wyjaśnia, że jako znieważające i obelżywe mogą być traktowane wypowiedzi, które obiektywnie i wedle powszechnych standardów kulturowych są uznawane za obraźliwe. Niewątpliwie pomocny w tym zakresie będzie dorobek nauki prawa, jak i orzecznictwa sądów, wyjaśniający pojęcie zniewagi na gruncie przepisów prawa karnego. Przypisanie wypowiedzi takiego charakteru musi być uzasadnione z punktu widzenia ogólnie przyjętych i akceptowanych społecznie norm zachowania i systemów wartości.

Zatem zwroty użyte w art. 41a § 4 u.s.p. powinny być interpretowane według ogólnych zasad wykładni. Za „treść znieważającą” uważa się powszechnie wypowiedź uwłaczającą godności, wyrażającą lekceważenie lub pogardę, zaś o tym, czy wypowiedź ma charakter znieważający, decydują dominujące (powszechne) w społeczeństwie oceny i normy obyczajowe. Według tych samych reguł należy interpretować pojęcie „słowa uznawane za obelżywe”. Słowami obelżywymi są bowiem zwroty obrażające inną osobę.

Niezależnie od powyższego, wprowadzenie do projektowanego rozporządzenia regulacji, która definiowałaby lub zawierałaby katalog konkretnych zwrotów uznawanych za znieważające lub obelżywe nie jest możliwe również z uwagi na zakres regulacji wskazany przez ustawodawcę w art. 41e u.s.p. Przepis ten upoważnia Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności sądów. Przez „tryb przyjmowania i rozpoznawania skarg i wniosków” należy zaś rozumieć porządek (tok, kolejność) czynności związanych z przyjmowaniem i rozpoznawaniem skarg lub wniosków. Nie ma więc możliwości unormowania w tym rozporządzeniu okoliczności (podstaw, przesłanek) uzasadniających pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpatrzenia, gdyż wykraczałoby to poza zakres upoważnienia ustawowego.

Należy jednocześnie wyjaśnić, że obowiązek zawiadomienia skarżącego lub wnioskodawcy, z podaniem przyczyny, o pozostawieniu skargi lub wniosku bez rozpatrzenia wynika wprost z treści art. 41a § 4 u.s.p.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja:

Projekt rozporządzenia zawiera regulacje, które dotyczą prezesów sądów oraz innych pracowników sądów.

Projektowane przepisy odnoszą się jednak do nieograniczonego kręgu interesariuszy, którzy mogą wnosić skargi i wnioski. Wskazać należy, że liczba skarg wniesionych w 2010 r. do sądów apelacyjnych to 2380, sądów okręgowych – 6509, sądów rejonowych – 6950, zaś liczba skarg dotyczących działalności sądów powszechnych wniesionych do Ministerstwa Sprawiedliwości to 2647 – w 2010 r., 2876 – w 2011 r.

2. Zakres konsultacji społecznych:

Projekt został przekazany do zaopiniowania Krajowej Radzie Sądownictwa, Sądowi Najwyższemu, a w ramach konsultacji społecznych – Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów „Themis” oraz Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Asystentów Sędziów, Związkowi Zawodowemu Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej oraz Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej i Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała projekt pozytywnie, wskazując jednakże, iż:

1) projekt rozporządzenia, koncentrując się na kwestiach dotyczących wnoszenia oraz rozpatrywania skarg i wniosków, pomija problematykę związaną z informowaniem zainteresowanych podmiotów o wyniku sprawy; obowiązek informacyjny powstanie tylko w sytuacji, gdy skarga (wniosek) będzie wynikała z przesłanego przez redakcję artykułu lub innej opublikowanej wiadomości; w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, tego rodzaju rozwiązania naruszają zasadę równego traktowania obywateli, stwarzając uprzywilejowaną pozycję dla redakcji, a ponadto brak informacji o sposobie załatwienia sprawy nie zapewnia przejrzystości postępowania i prowadzi do osłabienia zaufania obywateli do organów wymiaru sprawiedliwości

- odnosząc się do powyższej uwagi Krajowej Rady Sądownictwa należy wyjaśnić, iż w tym zakresie zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (§ 9 projektu);

2) wątpliwości interpretacyjne budzi treść § 9 projektu (obecnie § 8), gdyż dokonując literalnej wykładni tego przepisu należy dojść do przekonania, że rozpatrzenia wymaga skarga lub wniosek wynikająca z jakiegokolwiek opublikowanej wiadomości, w tym również wiadomości, która nie została przesłana przez redakcję; uwzględniając liczbę publikowanych wiadomości prasowych wskazać należy, że przyjęcie proponowanego rozwiązania prowadziłoby do paraliżu instytucji skarg i wniosków, znaczenie wydłużając czas ich rozpatrywania; w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, zasadne jest doprecyzowanie przepisu tak, by jednoznacznie wynikało, iż warunkiem rozpoznania skargi lub wniosku jest uprzednie przesłanie przez redakcję opublikowanej wiadomości

- uwaga została uwzględniona w treści projektu.

Dodatkowo Krajowa Rada Sądownictwa zgłosiła uwagi o charakterze redakcyjnym, które zostały uwzględnione.

Pozostałe podmioty nie zgłosiły uwag do projektu.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych:

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego w jakiegokolwiek fazie realizacji.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Przedmiotowa regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Projektowane rozporządzenie nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.